

JÄRFÄLLA KOMMUN

Miljö- och hälsoskyddsenshetens faktablad nr 25

Att tänka på innan du bygger en förskola, skola eller ett fritidshem

Den som driver en verksamhet för skola eller barnomsorg har enligt miljöbalken ansvaret för att inte påverka miljön eller människors hälsa negativt.

Om hänsyn tas redan i planeringsskedet innan lokalen byggs minskar risken för att miljö- och hälsoproblem och kostnader ska uppstå i framtiden. Det här informationsbladet tipsar om vad du bör tänka på innan du uppför en lokal för skola eller barnomsorg med avseende på miljö, hälsa och säkerhet.

Anmälan

Anmälan och registrering – miljöbalken och livsmedelslagstiftningen

Innan den nya lokalen för barnomsorg och skola tas i bruk måste den anmälas enligt miljöbalken. Om livsmedel ska hanteras i lokalen krävs också en registrering enligt livsmedelslagstiftningen. Anmälan och registrering enligt de båda lagstiftningarna görs till miljö- och bygglovsnämnden på olika blanketter. Information och blanketter finns på webbplatsen.

Bygglov och bygganmälan – plan- och bygglagen

Innan du bygger en ny lokal eller gör om en befintlig lokal för skola eller barnomsorg måste du normalt söka bygglov och göra en bygganmälan. Bygglov är ett tillstånd för att få bygga nytt, bygga till och göra ändringar, t.ex. att använda en byggnad eller lokal för ett nytt ändamål. I bygganmälan bevakas de tekniska egenskapskraven. Ansökan och anmälan görs till miljö- och bygglovsnämnden. Information och blanketter finns på Järfällas webbplats.

Lokalisering

Att hitta en bra plats, både tomtmark och hus, att driva en skola eller förskola på är viktigt för att förebygga miljö- och hälsoproblem. Om du väljer en plats som inte är störd av trafik, undviker du oftast problem med buller och luftföroreningar.

Trafikbuller och luftföroreningar

Bullret bör inomhus inte överskrida Socialstyrelsens riktvärde på 30 dBA. Bullret utomhus ska enligt miljö- och bygglovsnämnden vara högst 45-50 dBA på minst 50% av gården.

För att minska risken att få in förorenad luft i lokalen är det också viktigt att tänka på hur ventilationens friskluftsintag placeras.

Vid bedömning av luftföroreningar på utomhusmiljöer i förskola och skola anser miljö- och bygglovsnämnden att riksdagens Miljökvalitetsmål för luft ska klaras när det gäller partiklar (pm 10) vid nybyggnation.

Vill du veta mer? Kontakta oss på miljö- och hälsoskyddsensheten

Järfälla komon, Miljö- och bygglovsavdelningen
177 80 JÄRFÄLLA

Besöksadress: Riddarplatsen 5, 10 tr
e-post miljo.bygglovsnamnden@jarfalla.se

Tel 08-580 285 00
www.jarfalla.se

Magnetfält

För att undvika elektromagnetisk strålning ska lokalen inte placeras nära kraftledningar, nätstationer eller ställverk. Vid ett avstånd på minst 80 till 90 meter från närmaste kraftledning är strålningen vanligtvis låg.

Förskola i flerbostadshus

Att lokalisera en barnomsorgslokal i direkt anslutning till bostäder utan att störningar uppstår kan vara svårt. För att inte människor i omgivande bostäder ska störas av buller krävs mycket bra luft- och stegljudsisolering av väggar, tak och golv. När verksamheten är igång måste ljudisoleringen vara så bra att Socialstyrelsens riktvärden inte överskrids i intilliggande bostäder.

Transporter

I anslutning till skolan eller förskolan måste utrymme finnas för att kunna ta emot och frakta bort varor respektive avfall. Om det är möjligt bör det finnas bra parkeringsmöjligheter för föräldrarnas bilar. Risken finns annars att buller och avgaser stör omgivningen och att risken för olyckor ökar.

Lekytta utomhus

För barns välbefinnande är det viktigt att det finns möjlighet till lek utomhus och att lekytorna är tillräckligt stora. 40 m² per barn brukar betraktas som en lämplig storlek vid dimensionering av förskolemiljöer.

Om förskolegården ligger i direkt anslutning till en lekpark eller naturområde kan verksamhetens egen lekytta göras mindre.

Enligt tidigare rekommendationer bör skolgården uppgå till 30-40 m² per elev.

Det ska finnas tillräckligt med skugga i utemiljön för att skydda barn från skadlig ultraviolett strålning och hög värme. Merparten av lekutrustningen t.ex. gungor och sandlådor bör skuggas till minst 50% under sommaren.

Buskar och träd ger bra skugga på sommaren samtidigt som det släpper igenom solen under vinterhalvåret. Naturmark som nyttjas i förskole- och skolmiljöer stimulerar barns rörelse och lek, samtidigt som det ger bra skydd mot ultraviolett strålning.

Utformning

Precis som lokaliseringen är utformningen av lokalen viktig för att undvika miljö- och hälsoproblem. Mer information om hur en lokal ska utformas finns att läsa i Boverkets byggregler.

För skolor kan fler krav ställas, utöver de som beskrivs här, beroende på vilka aktiviteter som ska ske i lokalerna. Det gäller t.ex. verkstäder och kemisalar.

Brandskydd, tillgänglighet och säkerhet

Lokalen måste utformas så att den uppfyller kraven på brandskydd, tillgänglighet och säkerhet.

Mer information finns i Boverkets byggregler.

Dagsljus

Rum där barn vistas mer än tillfälligt ska ha tillräckligt med dagsljus. Fönsterytan ska vara minst 10 % av golvytan. Det innebär att källarlokalerna är olämpliga för barnomsorg.

Lokalytta och toaletter

I förskolor rekommenderas cirka 7,5 m² per barn i rum där barnen vistas.

I skolor och förskolor bör det finnas minst en toalett per 15 barn. Det ska också finnas personaltoalett.

Takhöjden har betydelse för luftens kvalitet och bör därför inte vara lägre än 2,7 meter.

Skötrum likställs med ett utrymme för toalett. Det ska vara försett med rinnande kallt och varmt vatten, frånluft och dörr. För att förhindra risk för skällning är det viktigt att vattenberedaren är försedd med temperaturspär.

Materialval

En ren inomhusmiljö är viktig för att förebygga smittspridning och allergiproblem. För en effektiv städning av lokalerna måste lättskötta och tåliga material på t.ex. golv och väggar väljas. Man bör också välja ytmaterial och annan inredning som avger lite ämnen (lågemitterande) och är miljövänliga.

Ventilation och temperatur

Ventilationens luftflöden ska vara anpassade till aktiviteten som ska bedrivas i lokalen och till antalet personer som ska vistas där. I rum där barnen ska sova ska ventilationen vara dimensionerad för alla som vistas i rummet.

Uteluftsflödet ska *minst* uppgå till 7 l/s och person med ett tillägg på 0,35 l/s per m². För att klara av kravet bör ventilationens till- och frånluft vara fläktstyrd. Innan ett nybyggt eller ombyggt ventilationssystem tas i bruk ska en obligatorisk ventilationskontroll, s.k. OVK, utföras. Kontroller ska därefter göras vart tredje år i skolor och förskolor.

Lokaler som är utsatta för starkt solljus behöver solavskärmning över fönstren för att temperaturen inomhus inte ska bli för hög.

Buller

Kontinuerliga (ekvivalenta) ljudnivåer från installationer, t.ex. ventilation, diskmaskin etc, ska inte överstiga 30 dBA i lokalen.

Utrymmen där barnen kan vara högljudda bör anpassas efter detta t.ex. med ljuddämpande tak. Efterklangstiden i lokaler för undervisning ska inte vara längre än 0,5 sekunder.

Radon

Så snart en lokal börjar användas ska radongashalten kontrolleras. Därefter ska radon mätas regelbundet. Radongashalten får inte överstiga 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³) luft inomhus. Vid nybyggnation ska lokalen byggas radonsäkert om risk finns för markradon.

Fukt

Fukt i byggnader kan orsaka mögel, bakterier och att kemiska ämnen avges. Lokaler för förskola och skola ska projekteras så att inträngande markfukt förhindras. Byggmaterialet ska skyddas från fukt och angivna torktider ska hållas under byggskedet. Innan en lokal tas i bruk är det viktigt att kontrollera att det inte finns fuktskador eller risk för fuktskador.

Varmvatten

För att minimera risken för bakterietillväxt av t.ex. legionella i varmvattensystemet ska vattnet i varmvattenberedare alltid hålla en temperatur på minst 60°C. I ledningarna och vid tappställen ska vattnet vara minst 50°C. Vid kranar som små barn ska använda och i skötrum ska det finnas en termostat som förhindrar att temperaturen på vattnet överskrider 38 °C.

Livsmedelshantering

Om livsmedel ska hanteras i lokalen ska en anmälan om registrering lämnas till miljö- och bygglovsnämnden. För närmare upplysningar om hur lokalen bör utformas - kontakta livsmedelsinspektör.

Städförråd och kemikalier

Städkemikalier och andra kemikalier ska förvaras inlåsta. I städförrådet ska det finnas utslagsvask och förrådet ska ventileras med hjälp av frånluft. Krokar och hyllor underlättar rengöring av utrymmet.

Avfall

Alla som driver en verksamhet ansvarar själva för att allt avfall som uppstår förvaras och tas omhand på ett korrekt sätt. Farligt avfall, som t.ex. elavfall, lysrör, färg-, och lackrester, får aldrig blandas med övrigt avfall. Kylt soprum behövs för matavfall och blöjor. Förvaringen av avfallet bör ske i separata rum och ska hållas låsta.

